

HELSINGIN KAUPPAKORKEAKOULU

Kansantaloustieteen laitos

Kevät 2007

Ohjeita seminaarityön tekijälle

Kansantaloustieteen harjoitustyö

Helsingin kauppakorkeakoulussa 31.12.2006

Harjoitustyön tekijä: Usko Aatos

Opponentti: Taisto Jalo

Ohjaaja: Voitto Uljas

SISÄLLYSLUETTELO

1. TARKOITUS
2. AIHEEN VALINTA
3. KIRJALLISUUDEN ETSIMINEN
4. SEMINAARITYÖN JÄSENTELY
5. SEMINAARITYÖN RAKENNE
6. ESITYSTAPA
 - 6.1 Selkeys ja johdonmukaisuus
 - 6.2 Sisällysluettelo ja otsikot
 - 6.3 Lähdeluettelo
 - 6.4 Lähdeviittaukset tekstissä
 - 6.5 Taulukot ja kuvat
 - 6.6 Ulkoasu ja monistaminen
 - 6.7 Laajuus
 - 6.8 Suullinen esitys
7. OPPONINTI
8. TUTKIMUSSUUNNITELMA / AIHEANALYYSI
9. OPPAITA

1. TARKOITUS

Harjoitustyön suunnittelun, laatimisen ja esittämisen tarkoituksena on harjoittaa opiskelijoita taloustieteellisen tutkimustyön tekemisessä. Harjoitustyö ja sen puolustus sekä muiden opiskelijoiden töiden opponointi ovat näyte taloustieteellisestä koulutuksesta, omaa tutkimusaihetta koskevista erikoistiedoista ja tutkimustyön metodiikan hallitsemisesta. Harjoitustyöseminaarin tavoitteisiin kuuluu myös selkeän ja ytimekkään esitystavan oppiminen, sekä suullisen että kirjallisen.

Hyvään seminaarityöskentelyyn kuuluu, että opiskelijat tekevät työnsä ajallaan ja lukevat toistensa työt.

2. AIHEEN VALINTA

Harjoitustyön ei tarvitse sisältää uusia tieteellisiä tuloksia. Useimmissa tapauksissa harjoitustyö on kirjallisuuskatsaus aiemmasta tutkimuksesta. Harjoitustyö voi siis olla jo tutkitun pienehkön ongelman ja esitettyjen teorioiden (usein vain yhden) selkeä ja perusteellinen käsittely ja kriittinen arviointi, sekä tutkimusongelman liittäminen laajempaan asiayhteyteen. Työ voi myös sisältää katsauksen tehtyyn tutkimukseen. Oma pienimuotoinen empiirinen tai teoreettinen työ katsotaan eduksi.

Harjoitustyön aihe kannattaa valita samasta aihepiiristä, josta aikoo tehdä pro gradu – työnsä. Useimpien harjoitustyön tekijöiden tapauksessa gradun aihepiiri ei ole vielä selvillä. Silloin aiheen valinta riippuu paljon pohjatiedoista eli siitä, mitä kursseja on suorittanut. On kuitenkin tärkeää, että opiskelija valitsee aiheen, josta hän on aidosti kiinnostunut, ettei työn tekeminen muodostu vastenmieliseksi ja väkinäiseksi. Ideoita aiheen valintaan voi saada esimerkiksi selaamalla tieteellisiä aikakauskirjoja (journals). Myös laitoksen professorit jakavat ehdotuksia aiheiksi seminaarin alussa. Harjoitustyön aiheesta sovitaan ryhmän vetäjän kanssa ensimmäisten kokoontumiskertojen aikana.

Hyvässä aiheessa on usein täsmällinen ongelma, kysymys, johon etsitään vastausta. Hyvä aihe on rajattu käsittelemään riittävän kapea-alaista kysymystä. Laaja-alainen aihe on vaikea, koska aiheen tasapainoinen käsittely vaatisi perehtymistä lukuisiin eri teorioihin ja suureen määrään kirjallisuutta.

3. KIRJALLISUUDEN ETSIMINEN

Kun sopiva aihe on löytynyt, seuraavana vaiheena on perehtyminen aihepiirin kirjallisuuteen. Koska tarjolla olevaa kirjallisuutta on runsaasti, on tärkeää valita luettava kirjallisuus huolella. Kirjallisuuden valinnassa kannattanee edetä seuraavassa järjestyksessä.

- i. Tiedustele kirjallisuutta seminaarin pitäjiltä tai etsi laitoksen henkilökunnan joukosta henkilö, joka on perehtynyt aiheeseesi. Käy ko. henkilön vastaanotolla tiedustelemassa sopivaa kirjallisuutta. Monissa tapauksissa opiskelija saa näin kaiken tarvitsemansa kirjallisuuden.

Ellei edellinen vaihtoehto onnistu kohdallasi, toimi seuraavasti.

- ii. Etsi tietoa aiheestasi perusoppikirjoista. Perusoppikirjoihin sisältyy tavallisesti tärkein tieto. Oppikirjoista löydät myös viitteitä alkuperäisiin julkaisuihin.
- iii. Voit etsiä kirjallisuutta kirjaston tietokannoista esim. [EconLit](#), [EBSCO](#) ; [EBSCO Business Source Premier](#) ; [ProQuest Direct](#) (HKKK:n kirjaston pääsivu / Verkkokampuskirjasto) tai suppeampi Helecon. Tietokantojen käytössä on ongelmana, että viitteitä löytyy usein liikaa. Esimerkiksi deposit insurance (= talletusvakuutus) sanaparin syöttäminen EconLit kantaan antaa tulokseksi 1054 viitettä, joista pitäisi valita tärkeimmät. Tärkeimpien viitteiden selvittäminen on työlästä. Jos rajoitat haun tieteellisiin artikkeleihin, viitteiden määrä putoaa jonkin verran.

Eräs keino tärkeimpien artikkeleiden selvittämiseksi on seuraava. Etsi aihepiiristäsi 10-15 uutta artikkelia. Lue näiden artikkeleiden johdanto (introduction) luvut. Kiinnitä huomiosi siihen, mihin lähteisiin johdannoissa viitataan. Jos viidessä johdannossa viitataan artikkeliin Y, myös sinun kannattaa etsiä artikkeli Y käsiisi. Eli valitset luettavaksi ne julkaisut, joihin eniten viitataan.

- iv. Voit hyödyntää ns. katsausartikkeleita, joissa luodaan yhteenveto aiheen tärkeimmästä tutkimuksesta esim. parin viimeisen vuosikymmenen ajalta. Nämä artikkelit ovat usein tunnistettavissa otsikossa tai tiivistelmässä (abstract) esiintyvistä sanasta survey. Esimerkkinä olkoon seuraava.

Shleifer, A. & R. Vishny (1997): "A survey of corporate governance", Journal of Finance LII(2), 737-783.

Tärkein kansantaloustieteellisen tutkimukseen katsauksia tekevä lehti on Journal of Economic Literature, mutta lähes kaikissa muissakin lehdissä on katsauksia. Journal of Economic Perspectives julkaisee tutkijoiden puheenvuoroja ajankohtaisista aiheista. Nämä puheenvuorot tarjoavat usein hyvän katsauksen aiheeseen. Tietokannoista [SSRN Social science research network](#) ja [NBER National Bureau of Economic Research](#) voit selata ja tulostaa uusimmat työpaperit.

Selvitettyäsi aihepiirisi tärkeimmät julkaisut, sinun on etsittävä ne käsiisi. Ellet pysty tulostamaan julkaisua suoraan tietokannasta, josta olet sen löytänyt, joudut etsimään sen itse. Tähän on erilaisia mahdollisuuksia.

a. Kun kyseessä on aikakauskirjassa (journal) julkaistu artikkeli, etsi verkosta ko. aikakauskirjan kotisivu. Näiltä sivuilta ainakin uusimmat artikkelit ovat tulostettavissa. Kauppakorkeakoulun verkkokirjaston kautta pääsee lukemaan useimpia aikakauskirjoja (HKKK:n kirjaston pääsivu / Lehtiportaali Journals)

b. Jos kyseessä on jonkin järjestön julkaisu – esim. IMF, OECD, Maailman Pankki – etsi ensin ko. järjestön kotisivu, sieltä kohta julkaisut (publications) ja edelleen kaipaamasi artikkeli.

c. Kirjoita Google –hakuohjelmaan etsittäväksi tiedoksi julkaisun nimi ja sen kirjoittajien nimet. Suurin osa julkaisuista löytyy näin.

d. Etsi julkaisua tai sen aikaisempaa versiota tietokannoista [EconLit](#), [EBSCO](#) ; [EBSCO Business Source Premier](#) ; [ProQuest Direct](#) ; [SSRN Social science research network](#) ; [NBER National Bureau of Economic Research](#) ; [JSTOR Business Collection - The Scholarly Journal Archive](#)

e.Etsi esim. Linda tietokannan (HKKK:n kirjaston pääsivu / verkko-kampuskirjasto) avulla kirjasto, johon aikakauskirja tms. on tilattu. Käy paikanpäällä kopioimassa tarvitsemasi aineisto. Tähän menettelyyn joudut turvautumaan erityisesti kirjojen kohdalla, sillä niitä ei pääsääntöisesti voi tulostaa verkosta.

Haku kannattanee aloittaa Googlella. Ellei artikkeli näin löydy, kokeile seuraavaksi Econlit – ohjelmaa.

4. SEMINAARITYÖN JÄSENTELY

Harjoitustyöt ovat tavallisesti katsauksia aikaisempaan tutkimukseen. Erinomaisen arvosanan saaminen ei siis edellytä omaa tieteellistä kontribuutiota. Pääpaino työn arvioinnissa kiinnittyy esityksen selkeyteen sekä kykyyn hahmottaa tutkitun ongelman eri puolia. Harjoitustyön jäsentelyllä on keskeinen merkitys selkeän esityksen aikaansaamisessa. Tee alustavia luonnoksia harjoitustyön jäsentelyksi jo samalla kun rajaat tutkimusaihettasi. Aluksi jäsentely on tietenkin karkea, mutta harjoitustyön edistyessä se tulee yksityiskohtaisemmaksi. Jäsentelyn selkeys on harjoitustyön onnistumisen ehdoton edellytys, mutta usein myös harjoitustyön vaivalloisin osa. Toisilta saadut kommentit saattavat auttaa tässä huomattavasti.

5. SEMINAARITYÖN RAKENNE

Seminaarityön rakenne on periaatteessa sama kuin minkä tahansa tieteellisen aikakauslehtiartikkelin, ts.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

1. Johdanto

2, 3, ... Aiheen käsittely

X. Johtopäätökset

Liitteet

Lähdeluettelo

Tiivistelmä (abstract)

Tiivistelmä kannattaa kirjoittaa viimeiseksi. Se kertoo lyhyesti (10-15 riviä) tutkittavan ongelman ja tutkimuksen keskeisimmät tulokset. Tiivistelmässä ilmoitetaan usein myös tutkimuksen tyyppi: kirjallisuuskatsaus, empiirinen työ tai teoreettinen malli. Alla on esimerkkinä Holmströmin ja Tirolen (1997) muotoilema tiivistelmä.¹

We study an incentive model of financial intermediation in which firms as well as intermediaries are capital constrained. We analyze how the distribution of wealth across firms, intermediaries, and uninformed investors affects investment, interest rates, and the intensity of monitoring. We show that all forms of capital tightening (a credit crunch, a collateral squeeze, or a savings squeeze) hit poorly capitalized firms the hardest, but that interest rate effects and the intensity of monitoring will depend on relative changes in the various components of capital. The predictions of the model are broadly consistent with the lending patterns observed during the recent financial crises.

Aluksi lukijalle kerrotaan kyseessä olevan teoreettisen mallin. Ensimmäiset kaksi virkettä johdattelevat lukijan tutkimusongelmaan. Johdattelu etenee yleisestä (pankkimalli) yhä yksityiskohtaisempaan kuvaukseen tutkittavasta ongelmasta. Kolmas virke luettelee tutkimuksen tulokset. Viimeinen virke mainostaa tulosten vastaavan käytäntöä.

Johdanto (introduction)

Tieteellisessä artikkelissa johdanto on kaavamainen. Sisältö ja järjestys – joista voi kyllä poiketa – ovat periaatteessa seuraavat.

- Johdatus aiheeseen. Tämä osuus johdattelee lukijan asteittain käsiteltävään aiheeseen. Osuuteen voi sisältyä aiheen tärkeyden motivointia, jonka tarkoituksena on vakuuttaa lukija aiheen merkittävyydestä. Esim. Jane Mitchell (2001) aloittaa konkurssikypsien pankkien käsittelyä koskevan artikkelinsa kuvauksella ongelman laajuudesta.²

¹ Holmstrom & Tirole (1997): “Financial intermediation, loanable funds, and the real sector”, Quarterly Journal of Economics 112(3), 663-691.

² Jane Mitchell (2001): “Bad debts and the cleaning of banks’ balance sheets: an application to transition economies”, Journal of Financial Intermediation 10, 1-27.

”Many countries throughout the developing and industrialized world have suffered banking crises in recent years. Lindegren et al. (1996) estimated that in the decade and a half prior to the early 1990s over 130 countries experienced some degree of financial difficulty. Of these, 36 countries were judged to have experienced a banking crisis. The Asian crises have undoubtedly added severe more countries to the list.”

Aiheeseen johdatteluun kuuluu myös tärkeimpien aiheesta tehtyjen tutkimusten esittely. Viitattujen artikkeleiden määrä vaihtelee julkaisuittain, mutta sopiva määrä voi olla esimerkiksi 10-15.

- Oman tutkimuksen liittyminen aikaisempaan tutkimukseen. Kuvataan miten oma tutkimus täydentää aikaisempaa tutkimusta. Onko aikaisemmassa tutkimuksessa jokin aukko, jonka oma tutkimus täyttää? Usein tutkimusongelma ilmaistaan erittäin täsmällisesti: ”Tämän tutkimuksen tavoitteena on”. Tähän liittyen suoritetaan tutkimusaiheen rajaus, kerrotaan tärkeimmät lähteet/käytetty aineisto ja paljastetaan tutkimuksen luonne (empiirinen työ, teoreettinen malli, kirjallisuuskatsaus). Monissa tapauksissa valitun tutkimusongelman tärkeyttä pyritään perustelemaan myös tässä yhteydessä.
- Oman tutkimuksen tulokset. Vaikka työ olisi kirjallisuuskatsaus, on hyvä tuoda julki katsauksen tulokset.
- Tutkimuksen sisältö. Tavallisesti johdantoluku päättyy tutkimuksen sisällön kuvaukseen. Tässä yhteydessä edetään luku kerrallaan, esimerkiksi seuraavasti.

Luvussa 1 esitellään työttömyyttä selittävä etsintämalli. Tästä perusmallista tehtyihin laajennuksiin luodaan katsaus luvussa 2. Luku 3 käsittelee aiheen empiiristä tutkimusta. Luvussa 4 tehdään yhteenveto tutkimustuloksista sekä pohditaan, millaisia toimenpidesuosituksia työttömyyden vähentämiseksi voidaan etsintämallien perusteella tehdä.

Johdannon kirjoittaminen noudattaa siis melko orjallista järjestystä. Seminaarityön tulee periaatteessa noudattaa samaa järjestystä. Jos jokin kohta ei luontevasti liity seminaarityöhön, sen voi jättää pois. Seminaarityö ei – esimerkiksi mainittuna – tavallisesti täytä mitään merkittävää aukkoa tutkimuksessa. Näin ollen tällaisen kohdan voi hyvin jättää pois.

Varsinainen tekstiosuus

Tekstiosuudessa käydään läpi kaikki tarpeellinen perusteellisesti.

Johtopäätökset (conclusions)

Johtopäätösluku sijaitsee työpaperin lopussa. Sen sisältö on seuraava.

- Päätuloksien kertaus
- Tulosten perusteella tehtävät suositukset / yleinen keskustelu.
- Keskustelu tehdyistä oletuksista, rajoituksista yms.
- Mahdollisia ehdotuksia tutkimuksen täydentämiseksi

Huom. Tutkimuksen keskeisin sisältö tehdään lukijalle selväksi kertomalla se neljä kertaa: tiivistelmässä, johdannossa, varsinaisessa tekstissä ja johtopäätösluvussa.

6. ESITYSTAPA

6.1 Selkeys ja johdonmukaisuus

Aiheesta riippumatta harjoitustyössä on pyrittävä selkeyteen ja johdonmukaisuuteen. Pidä huoli siitä, että ymmärrät jokaisen kirjoittamasi sanan ja ettei työn etenemisessä ole ajatuskatkoja. Rajoittumalla 1-3 perusajatuksen saat harjoitustyöstäsi helposti ymmärrettävän. Muista, että:

- Kirjoitat harjoitustyön omalle ryhmällesi. Pidä tämä mielessä, kun ratkaiset, mitä asioita ja käsitteitä voit olettaa tunnetuiksi.
- Esitä tärkeimmät määritelmät jo tutkimuksen alussa tai sen osan alussa, jossa ao. määritelmää tarvitaan.
- Selitä käsitteet ja symbolit silloin kun ne esiintyvät ensimmäisen kerran.
- Kiinnitä harjoitustyösi tyyliin tietoisesti huomiota ja pyri säilyttämään se saman läpi koko harjoitustyön.
- Huolehdi siitä, että taulukoiden ja muunkin esityksen otsikot ovat kuvaavia, johdonmukaisia ja sopusoinnussa muun tekstin kanssa.

6.2 Sisällysluettelo ja otsikot

Harjoitustyössä on oltava sisällysluettelo, jossa on mainittu tutkimuksen kaikki otsikot ja alaotsikot sivuviittauksin. Muotoile otsikot siten, että lukija saa helposti ja nopeasti käsityksen harjoitustyön sisällöstä ja jäsentelystä. Muutamien väliotsikoiden käyttö helpottaa usein lukijaa. Samanarvoisilla työn osilla tulee olla suunnilleen samanarvoiset otsikot.

6.3 Lähdeluettelo

Lähdeluettelo sisältää ne ja vain ne julkaisut ja muut lähteet, joihin on viitattu tekstissä (ja alaviitteissä). Lähdeluettelo on laadittava aakkosjärjestyksessä erikseen kirjallisista lähteistä ja muista lähteistä. Kirjat voidaan merkitä lähdeluetteloön esimerkiksi seuraavasti.

Black, Fisher, Michael C. Jensen ja Myron S. Scholes, 1972, "The Capital Asset Pricing Model: Some Empirical Tests," teoksessa Michael C. Jensen (toim.), *Studies in the theory of Capital Markets*, New York, NY, Praeger, 79-121.

tai

Huang, Chi-fu ja Robert H. Litzenberger, 1988, *Foundations for Financial Economics*, New York, NY, North Holland.

Artikkelit mainitaan samalla tavalla. Lehtien vuosikerta- ja ilmestymisvuosilukujen on oltava tarkkoja. Siis esimerkiksi

Gultekin, Mustafa, Bulent Gultekin ja Alessandro Penati, 1989, "Capital Controls and International Capital Market Segmentation: The Evidence from the Japanese and American Stock Markets," *Journal of Finance* 44, 849-869.

Tieteellisiä aikakauskirjoja selaamalla havaitsee, että lähdeluettelon kirjoitustapa vaihtelee julkaisuittain. Minkä tahansa kirjoitustavan valitseekin, oleellista on, että noudattaa valitsemaansa tapaa johdonmukaisesti niin että jokainen lähde tulee kirjatuksi samaa tapaa noudattaen. Viittaukset verkkosivuille voi merkitä esim. seuraavasti.

Klaus Kultti - Hannu Salonen: [Minimum Norm Solutions for Cooperative Games](http://ethesis.helsinki.fi/erihecdis.html). *Discussion Paper No 67 / May 2005*. <http://ethesis.helsinki.fi/erihecdis.html> .

Eli viittaus on muutoin samankaltainen kuin viittaus kirjalliseen lähteeseen, mutta viittauksen perään on lisätty verkkosivun osoite. Jotkut lisäävät näihin viittauksiin vielä maininnan siitä, milloin ko. sivuilla on käyty ("visited / vierailtu" 2.9.2005).

Haastatelluista henkilöistä annetaan seuraavat tiedot:

1. Arvo tai asema, täydellisesti ja mahdollisimman tarkoin.
2. Nimi, sellaisena kuin haastateltu sitä itse käyttää.
3. Yritys tai laitos, jossa hän toimii, jos tällä tiedolla on merkitystä tutkimuksessa.

6.4 Lähdeviittaukset tekstissä

Kirjallisuudesta, haastatteluista tai kyselyistä saatuja tietoja suoraan tai epäsuorasti lainattaessa on aina ehdottomasti mainittava lähde. Lähdeviittausten muodolle ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa tapaa. Käteviä tapoja viitata lähteisiin löydät journal -artikkeleista. Kansantaloustieteessä paljon käytetty tapa on tekstin sisäiset viitteet.

Esim. 1 Fama (1991) väittää, että

Esim. 2 Tästä aihepiiristä on runsaasti kirjallisuutta (ks. esim. Fama (1991)).

Sama voidaan esittää alaviitteitä käyttäen (älä käytä tätä tapaa):

Esim. 3 Tästä aihepiiristä on runsaasti kirjallisuutta.³

Jos samalta tekijältä on useampia lähteitä samalta vuodelta, voidaan vuosilukuun liittää kirjaintunnus esim. kirjoittamalla Fama (1991a), Fama (1991b), jne. ja vastaavalla tavalla lähdeluetteloon. Viitattaessa johonkin tiettyyn kohtaan artikkelia tai kirjaa on mainittava ne sivut, joihin viitataan, esim. Fama (1991a), s. 1582-1583.

Viittaukset on tehtävä lainaukseen tai muuhun mainintaan välittömästi liittyen. Vältä pitkiä lainauksia. Älä myöskään tyydy asettamaan viitteitä vain kokonaisten kappaleiden alkuun tai loppuun. Älä koskaan laita viitettä otsikkoon.

Kun haluat osoittaa, että viitteesi viittaa vain johonkin tiettyyn lauseeseen tai virkkeeseen tekstissäsi, merkitse viittausnumero ennen välimerkkiä. Vastaavasti merkitse viittaus kokonaiseen kappaleeseen ao. kappaleen loppuun pisteen jälkeen. Merkitse suorat lainaukset lainausmerkkeihin. Kun koko luku perustuu samaan lähteeseen, kerro se luvun alussa, esim. Seuraavassa tarkastellaan Mertonin (1969) mallia.

³ Katso esim. Fama (1991).

Muista, että alaviitteiden avulla voidaan myös lisätä tekstiin näppärästi huomautuksia ja tarkennuksia, jotka varsinaisen tekstin seassa tuntuisivat irrallisilta tai vaikeuttaisivat tekstin luettavuutta.

6.5 Taulukot ja kuvat

Merkitse kaikkiin kuviin ja taulukoihin

1. Numero, juoksevasti alusta lähtien
2. Otsikko
3. Lähdeviite (mikäli lainattu jostain)

6.6. Ulkoasu ja monistaminen

Seminaarityö on varustettava kansilehdellä, joka voi olla esimerkiksi tämän ohjevihkosen kannen tapainen. Seminaarityön monistuskäytäntö vaihtelee vuosittain seminaaria pitävän professorin päätöksen mukaisesti. Käytäntö ilmoitetaan erikseen.

6.7 Laajuus

Harjoitustyön on oltava niin pitkä, että aihe tulee monipuolisesti käsiteltyä ja että esitettyihin kysymyksiin saadaan vastaukset. Sopiva pituus on 18-25 sivua. Pidempää työtä pidetään ansiona vain jos teksti on ytimekästä ja sisältää tarpeellista tietoa.

6.8 Suullinen esitys

Esitelmä ei ole sisälukutaidon näyte. Kerro esityksessäsi tutkimusongelmasi ja mainitse tärkeimmät aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset. Kuvaile työsi sisältö ja tulokset. Kalvojen tai PowerPointin käyttö selkeyttää esitystä. Esityksen pituus on 10-15 minuuttia.

7. OPPONOINTI

Opponoinnin on katettava koko harjoitustyö ja suullisen esityksen alue, mukaan luettuna sekä käytetyt että käyttämättä jääneet lähteet. Luonnollisesti opponointiin on sisällytettävä havaitut virheellisyydet ja puutteet. Lisäksi opponentin on tuotava esiin työn hyvät puolet ja omia näkökantojaan, mahdollisesti täydentävää materiaalia jne. Opponointi voidaan suorittaa esim. seuraavassa järjestyksessä.

1. Tavoite ja rajaukset. Onko otsikko asianmukainen, kattaako se tutkimuksen alueen, onko työn tekijä saavuttanut asettamansa tavoitteet? Muotoilisiko opponentti tavoitteet ja rajauksen ehkä toisin?
2. Harjoitustyön jäsentely. Onko työn osilla niille kuuluva paino, eteneekö työ loogisesti?
3. Tarkastelutapa. Olisiko parempia vaihtoehtoja, mitkä ovat tekijän perustelut valinnalleen?
4. Epäselvyydet ja virheellisyydet
5. Muodolliset puutteet kielessä, lähdeviittauksissa, sisällysluettelossa ja harjoitustyön teknisessä ulkoasussa
6. Yhteenvedonomainen loppulausunto ja ehdotukset parannuksiksi sekä lausunto siitä, ehdottaako opponentti harjoitustyötä hyväksyttäväksi tai hylättäväksi. Opponentin on asetettava pääpaino periaatteelliselle keskustelulle (kohdat 1-3). Jos tietynlaisia virheitä esiintyy usein, riittää kun virheet todetaan sekä mainitaan esimerkkejä.

Huom. Opponoinnin on oltava järjestelmällinen ja kriittinen arvio harjoitustyöstä. Tätä ei saavuteta käymällä harjoitustyö läpi sivu sivulta ja käsittelemällä asiakysymyksiä ja muutoseikkoja sekä pääasioita ja sivuseikkoja sekaisin vuoronperään niiden esiintymisjärjestyksessä.

8. TUTKIMUSSUUNNITELMA / AIHEANALYYSI

Seminaarin pitäjät voivat päätyä ratkaisuun, jossa varsinaisen seminaarityön ja sen esittämisen lisäksi kukin opiskelija pitää seminaarityöskentelyn alkuvaiheessa aiheanalyysin. Aiheanalyysin tarkoituksena on saada kirjoitustyö käyntiin sekä varmistua siitä, että opiskelijat ovat ”oikealla kurssilla” työnsä suhteen eikä mitään ylipääsemättömiä vaikeuksia ole. Aiheanalyysi koostuu 2-3 sivun pituisesta kirjallisesta raportista sekä noin 5 minuutin pituisesta esityksestä. Aiheanalyysiin tulee sisällyttää seuraavat seikat.

- Aiheen esittely riittävän tarkasti niin että jokainen seminaarin jäsen sen ymmärtää
- Aiheen tärkeyden perustelu
- Aiheen rajaus
- Muutama kirjallisuusviite. Mitä aiheesta tiedetään? Löytyykö kirjallisuutta varmasti?
- Täsmällinen tutkimusongelma, tutkimusongelman tärkeys
- Tutkimustapa: kirjallisuuskatsaus, empiirinen tutkimus (aineisto, menetelmät), haastattelu, case –tutkimus, tms.
- Odotetut tulokset
- Tutkimusraportti tulee kirjoittaa rivivälillä 2 tavanomaisin marginaalein. Kansilehdeltä tulee ilmetä työn nimi, tekijän nimi, tekijän sähköpostiosoite, päiväys sekä teksti ”kandidaattiseminaari”.

9. OPPAITA

Oppaita opinnäytetöiden kirjoittamiseksi on useita. Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksen vastaavaa seminaaria varten on tehty seuraava julkaisu.

Pekka Pere (2000). *Proseminariohjeet*. Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksen opetusmonisteita 3: 2000.

Peren julkaisuun sisältyy laaja hakemisto hyödyllisistä kirjoitusoppaista. Alla on lueteltu muutamia oppaita.

Taloustieteellisen tai matemaattisen artikkelin tai esseen kirjoitusoppaita

McCloskey, D. (1985): Economical writing. *Economic Inquiry*, XXIV, 187-222.

Sonnenchein, H. ja Hodges, D. (1980): Manual for Econometrica authors. *Econometrica*, 48, 1073-1082.

Thomson, W. (1999): The young person's guide to writing economic theory. *Journal of economic literature*, XXXVII, 157-183.

Yleisiä tieteellisen kirjoittamisen oppaita

Fogelberg, P., Herranen, M. ja Sinikara, K. (1989): Tuumasta toimeen. Tutkielman tekijän opas. Yliopistopaino, Helsinki.

Hirsijärvi, S., Remes, P. ja Salovaara, P. (1997): Tutki ja kirjoita. Kirjayhtymä, Helsinki.

Lieko, A., Lehtikoinen, L., Laaksonen, K. ja Kiuru, S. (1993): Ohjeita tutkielman kirjoittajille. Uudistettu laitos. Yliopistopaino, Helsinki.

Hakala, J. (1996): Opinnäyte ja sen ohjaaminen. Johdatus tutkimusprosessin hallintaan. Guademus, Helsinki.

Kielioppia

Itkonen, T. (2000): Uusi kieliopas. Tammi, Helsinki.

Leino, P. (1989): Hyvää Suomea. Otava, Helsinki.

Englanniksi kirjoittamisesta

May, E. (1993): Tiedettä englanniksi. Akateemisen kirjoittajan käsikirja. Kielikeskusmateriaalia 103, Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylän yliopisto.

Perttunen, J. (1990): The words between. 3. laitos. Duodecim.

Katso myös <http://www.valt.helsinki.fi/kirjasto/graduoppaat.htm>